

Европейски фонд за морско дело и рибарство (ЕФМДР)

България

България — общ преглед

Бряг, езера и пристанища

Разположена в югоизточната част на Европа, България има брегова линия от 378 км. Това представлява 0,57 % от бреговата линия на ЕС, която е с дължина 66 000 км.

Общо дължината на реките за риболов във вътрешността е 20 231 км, като повърхността на водните площи е 15 000 ха и в тях живеят около 65 различни видове риби.

Повечето риболовни дейности се извършват в териториални води. Основните пристанища, използвани от рибарите за разтоварване на улова, са Балчик, Бургас, Варна, Созопол, Поморие, Черноморец и Несебър.

Традиция и възможности

Според оперативната програма (ОП) на българския ЕФМДР риболовният флот се състои от 2 005 риболовни кораба (2 043 през 2013 г.), 1 104 от които са в движение. Общият брой на риболовните кораби (1 522 GT и 6 881 кВт) е намален с 90 през програмния период на ЕФР.

Характерно за българския риболовен флот е, че размерът на 95,41 % (т.е. 1 913) от риболовните кораби е до 12 метра, тъй като много от тях използват хрилни мрежи като основно средство за риболов. Съставът на видовете в улова през периода от 2001 до 2011 г. включва 36 вида риби, мекотели и ракообразни. Най-важните целеви пелагични видове риба са цаца, средиземноморски сафрид и хамсия. Дънни видове риба с търговско значение са калкан, попчета и черноморска бодлива акула. Поради нарастващата търговска стойност на мекотелите през последното десетилетие рапаните също могат да бъдат включени в този списък.

Икономически показатели и заетост

Икономическо значение на рибарството: През 2012 г. е имало 184 риболовни предприятия: по-голяма част от тях (68 %) са притежавали по един риболовен кораб, а 30 % са притежавали между два и пет кораба. През 2012 г. общата заетост е оценена на 5 638 работни места.

Икономическо значение на сектора на аквакултурите: През 2012 г. продажбите на българският сектор на аквакултурите достигнаха 2 500 тона, увеличение от 33 % от 2009 г. Оборътът беше 3,3 милиона EUR, което представлява намаление със 71 % от 2009 г., когато оборътът е бил 15 милиона EUR. През 2012 г. българският сектор на аквакултурите е представяван от 151 фирми с 5 или по-малко на брой служители, 8 фирми с между 6 и

10 служители и 4 фирми с повече от 10 служители. През 2012 г. общата заетост е изчислена на 454 работни места, съответстващо на ЕПЗ 321.

Около 90% от производството на аквакултури в България включва шаран, пъстърва и средиземноморска мида. Единствената морска аквакултура в България е средиземноморската мида (*Mytilus galloprovincialis*).

Икономически показатели, свързани с преработката: Броят на предприятията е намалял до едва 10, докато през 2011 г. те са били 33, а през 2008 г. — 21. Освен това броят на служителите е намалял от 325 през 2011 г. на 252 през 2012 г. Оборътът през 2012 г. е бил 7,2 милиона EUR, а брунтната добавена стойност е била 9,2 милиона EUR.

Икономическо значение на крайбрежните райони: В крайбрежните райони работят около 805 000 души, което представлява 26,74% от общата заетост в България (Национален статистически институт на Република България, Евростат, 2011 г.).

Оперативната програма на България

Бюджет

Общо (ЕС + национален):

113 543 227 €

Принос на ЕС:

88 066 622 €

(1,53 % общо от ЕФМДР)

Оперативната програма (ОП) покрива шестте приоритета на съюза, определени в ЕФМДР, а именно:

- насърчаване на устойчиво по отношение на околната среда, иновативно, конкурентоспособно и базирано на знания **рибарство** с ефективно използване на ресурсите;
- насърчаване на устойчиви по отношение на околната среда, иновативни, конкурентоспособни и базирани на знания **аквакултури** с ефективно използване на ресурсите;
- насърчаване на прилагането на **общата политика в областта на рибарството (ОПОР)**;
- увеличаване на **заемността и териториалното сближаване**;
- насърчаване на **маркетинга и преработката**;
- насърчаване на прилагането на **Интегрираната морска политика (ИМП)**.

1. Рибарство

Какво?

Общият улов в България възлиза на 8 546,7 тона през 2014 г. съгласно ОП на ЕФМДР.

През 2014 г. имаше квоти за два черноморски вида: калкан и цаца. Квотите за цаца бяха 8 032,5 тона, а уловеното количество бе 2 279 тона. Квотите за калкан бяха 43,20 тона, а уловеното количество бе 39,45 тона.

От друга страна, от август 2012 г. не е извършван стопански риболов във вътрешните водни обекти на страната, с изключение на река Дунав, в резултат на изменение в националното законодателство. През 2014 г. уловът на риболовния флот на река Дунав е бил 14 284 тона риба, което представлява 1,67% от общия улов.

Цел на ОП

Финансирането от ЕФМДР ще помогне за подобряване на инфраструктурата за:

- окончателно преустановяване;
- опазване и възстановяване на морското биологично разнообразие;
- събиране на отпадъците в морските води;
- подобряване на селективността на риболовните съоръжения;
- развитие на допълнителни дейности/нови форми на доходи;
- рибарските пристанища;
- местата за разтоварване;
- заслоните.

България възнамерява да продължи **да реструктурира риболовните си флотове** чрез окончателно преустановяване, изпълнявайки насърчителните стъпки, предприети съгласно ЕФР.

България също така има за цел да подобри **качеството, контрола и проследимостта** на разтоварените продукти чрез допълнително подобряване на пристанищната инфраструктура, с подкрепата на ЕФМДР.

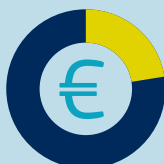
Освен това, България се стреми към инвестиции за подобряване на селективността на риболовните съоръжения, както и за осигуряване на баланс между **риболовния капацитет и възможностите за риболов**.

Ключов резултат

Екологично, икономическо и социално устойчиво рибарство.

Бюджет
25,5 EUR

(22,47 % от разпределената сума от ОП)

2. Аквакултури

Какво?

Земните ресурси на страната и наличието на вътрешни водоеми предоставят идеални условия за развитието на аквакултури.

Активните ферми са се увеличили от 347 през 2010 г. на 388 през 2012 г., а броят на работниците (изчислени като ЕПЗ) е нараснал от 218 през 2010 г. на 764 през 2012 година.

Единствената морска аквакултура в България е средиземноморската мида. През 2014 г. е имало 45 морски ферми за аквакултури с общо годишно производство от 2 520,17 тона.

В рамките на ЕФР култивираният видове бяха допълнително диверсифицирани. През последните години се наблюдава увеличаване на производството на есетрови риби, сомове, водорасли и средиземноморски миди.

Използва се предимно традиционен метод за рибовъдство на басейнови риби, така 80% от общата продукция по обем се пада на шарана.

Цел на ОП

Финансирането от ЕФМДР ще помогне за производството на различни видове аквакултури, за да отговори на търсенето на пазара. Също така е предвидена подкрепа за аквакултурите с цел предоставяне на екологични услуги.

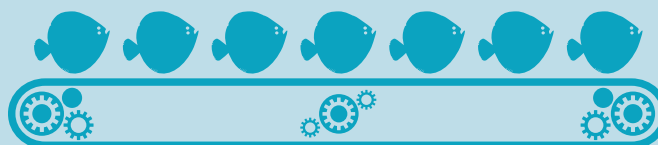
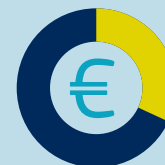
Ключова цел

До 2023 г. обемът на производството от аквакултурни дейности се очаква да се увеличи с 60%, което ще допринесе за предлагането на храни, защитата на околната среда и заемността.

Бюджет

36,2 милиона EUR

(31,89 % от разпределената сума от ОП)

3. Обща политика в областта на рибарството (ОПОР)

Какво?

Изпълнителната агенция по рибарство и аквакултури в България ще отговаря за събирането и управлението на данни, за подпомагане на мониторинга, контрола и реда за събиране на данни, както и за прилагането на контрол от страна на Съюза.

Цел на ОП

ОПОР определя правилата за управление на европейските риболовни флоти и опазване на рибните запаси.

България ги прилага чрез:

- подобряване и предоставяне на научни знания;
- събиране и управление на данни;
- подкрепа, наблюдение, контрол и изпълнение.

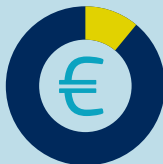
Ключов резултат

Финансирането от ЕФМДР ще подкрепи събирането, управлението и използването на данни, които се изискват в рамките на ОПОР, както и прилагането на системата на ЕС за контрол и правоприлагане, както се изисква от ОПОР.

Бюджет

12,4 милиона EUR

(10,93 % от разпределената сума от ОП)

4. Ръководени от общностите стратегии за местно развитие

Какво?

По време на програмния период 2007—2013 г. (и за първи път) България подкрепи местното развитие чрез подход „отдолу нагоре“, финансиран от ЕФР. Бяха създадени и започнаха да работят шест местни инициативни рибарски групи (МИРГ), обхващащи териториите на 17 общини, повечето от които са селски райони в страната. Въпреки късния старт, прилагането на стратегии за местно развитие се подобри, показвайки значителен напредък.

Цел на ОП

Финансирането от ЕФМДР ще помогне за увеличаване на заетостта и териториалното сближаване в зависимите от рибарството райони чрез:

- диверсифициране на дейностите;
- насърчаване на социално благоденствие и културното наследство;
- повишаване и капитализиране на екологичните активи.

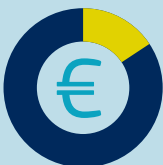
Ключов резултат

Оказване на помощ на риболовните райони и общности, които зависят от рибарството, за да диверсифицират своите икономики и да добавят стойност към риболовните си дейности. България възнамерява освен това да увеличи броя на МИРГ на 8.

Бюджет

17,8 милиона EUR

(15,72 % от разпределената сума от ОП)

5. Маркетинг и преработка

Какво?

В съответствие с ОП на ЕФМДР България понастоящем има 55 предприятия за преработка на риба. В периода 2007—2013 в България ЕФР подкрепи 17 проекта с капацитет за преработка на 9 899 тона.

През 2011 г. стойността на годишния оборот на продукти от рибарство в България, пуснати на европейския пазар, възлизаше на 12,7 милиона EUR, от които 10 милиона EUR с произход от аквакултури, а 2,7 милиона EUR — от рибарство.

Въз основа на данни от Националния статистически институт на България, включени в ОП на ЕФМДР, износът на риба и рибни продукти в трети страни през 2013 г. е бил 2 266 тона, което представлява увеличение от 14,3% в сравнение с 2012 г., което се дължи на увеличение на улова на Rapana — продукт, който се търси на азиатския пазар.

Цел на ОП

Финансирането от ЕФМДР ще бъде инвестирано в нови или подобрени продукти, процеси, технологии, системи за управление и пазарни мерки за продукти от риболов и аквакултури.

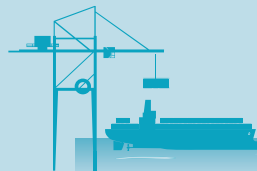
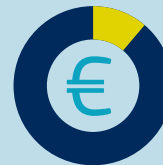
Ключов резултат

Преработвателният сектор ще бъде модернизирани и ще стане по-конкурентоспособен чрез разработване на нови продукти и придобиване на нови пазари.

Бюджет

12,7 милиона EUR

(11,19 % от разпределената сума от ОП)

6. Интегрираната морска политика (ИМП)

Какво?

ИМП се стреми да осигури по-последователен подход към морските въпроси, с повишена координация между различните области на политики. Черно море има уникална екосистема, която се характеризира със специфични географски и хидроморфологични условия.

Цел на ОП

Финансирането от ЕФМДР ще спомогне за насърчаване на развитието и прилагането на програмата от мерки съгласно Рамковата директива за морска стратегия (РДМС) (Директива 2008/56/ЕО) и ще допринесе за опазване на морската среда и предотвратяване на нейното влошаване.

Ключови резултати

Подобрено наблюдение и опазване на доброто екологично състояние на Черно море.

Бюджет

3,3 милиона EUR

(2,93 % от разпределената сума от ОП)

Опростяване

Административната тежест за бенефициентите ще бъде намалена чрез опростяване на процеса на кандидатстване и изпълнение на проекти, включително чрез прилагане на подход за опростени разходи. Процедурите за отчитане на оперативните разходи на местните инициативни рибарски групи (МИРГ) също ще бъдат опростени.

Синергии

България ще прилага водено от общностите местно развитие (CLLD) чрез привличане на финансиране от два фонда, а именно Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР) и ЕФМДР, като ЕЗФРСР е избран като водещ фонд. Подходът за водено от общностите местно развитие може да се реализира, като се вземат предвид интересите на фермерите и рибарите. Текущите разходи на обединените местни инициативни групи ще бъдат финансирани от ЕЗФРСР.

Истории на успеха

Изграждане на ферма за подводно производство на култивирани миди

Целта на проекта е да се изгради ферма за производство на култивирани черноморски миди с обща площ от 2 080 квадратни метра. Мидената ферма се намира в акваторията на Черно море, в „дълбокия“ район на Каварна. Дълбока ООД продължава разширяването на своето производство на черноморски миди във ферми, за да постигне планирания капацитет от 34 100 квадратни метра до 2017 г., с което се стреми да се превърне в основен производител на черноморски миди в България.

Общо отпусната публична помощ: 299 524,12 €, включително финансиране от ЕФР в размер на 224 643,09 €

Реконструкция и модернизация на рибарско пристанище Сарафово

Основната цел на изграждането на модерно рибарско пристанище в община Бургас е да се увеличи значително контрола върху незаконните риболовни дейности. Създаването на пазар за първа продажба на риба в пристанище Сарафово предоставя на рибарите възможност да продават директно улова си. В същото време това служи като регулатор на продажбите на риба, тъй като крайният потребител е снабден с риба без участието на търговски посредници. Община Бургас, в качеството си на пристанищен оператор, упражнява контрол върху пазара на риба, с оглед на прозрачност на продажбите и постигане на баланс.

Общо отпусната публична помощ: 4 678 508,72 €, включително финансиране от ЕФР в размер на 3 508 881,54 €

Реконструкция и модернизация на рибарско пристанище — град Поморие

Модернизацията на рибарското пристанище в Поморие е от голямо регионално значение, тъй като няма друго рибарско пристанище, с изключение на пристанището на Бургас, където да бъдат настанявани по-големи плавателни съдове в случай както на рутинни операции, така и по време на сложни метеорологични условия и извънредни ситуации. Основната цел на този проект е да се реконструира и модернизира оборудването за риболов на кея с оглед на превръщането му в рибарско пристанище с достатъчен капацитет, за пристанищни съоръжения.

Общо отпусната публична помощ: 4 869 205,44 €, включително финансиране от ЕФР в размер на 3 651 904,08 €

Инвестиране в съществуващо рибарско пристанище в град Черноморец, община Созопол

Проектът включва изграждане на нова пристанищна инфраструктура — удължаване на предната част на съществуващия кей на 600 m, увеличаване на капацитета на заслоните (до 110), качествено нови условия за безопасност на плавателните съдове и на рибарите, както и създаване на пазарна структура за първа продажба на риба, която ще гарантира качеството на уловената прясна риба.

Общо отпусната публична помощ: 4 684 047,46 €, включително финансиране от ЕФР в размер на 3 513 035,59 €

Повече информация

- Европейска комисия — рибарство
- Европейски фонд за морско дело и рибарство
- Представителство на Европейската комисия в България
- Министерство на земеделието и храните в България
- Многогодишен национален план за аквакултури